

Nr 69.

Av herr **Nordenson**, om *ändrade bestämmelser rörande avdrag vid beräkning av skattepliktig förmögenhet.*

Enligt 11 § sista stycket kungl. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är skattskyldigs rätt att vid beräkning av den skattepliktiga förmögenheten tillgodogöra sig avdrag för oguldna utskylder på det sätt begränsad, att avdrag allenast medgives för sådana oguldna skatter, som utgå på grund av taxering under beskattningsåret eller något föregående år. För de utskylder, vilka belöpa på under beskattningsåret förvärvad inkomst och vid dess slut innehavd förmögenhet, får avdrag däremot icke åtnjutas.

Genom denna begränsning av avdragsrätten kommer förmögenhetsbeskattningen regelmässigt att drabba ett högre belopp än vad som motsvarar den skattskyldiges vid beskattningsårets utgång behållna förmögenhet. Med den tyngande skattebördan, varmed man för närvarande och sannolikt under lång tid framåt måste räkna, uppgår skillnaden mellan den beskattade och den verkliga förmögenheten ofta till betydande belopp, medförande en sakligt icke motiverad ökning av såväl den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten som den särskilda skatten å förmögenhet.

I förarbetena till ovannämnda lagrum har vitsordats, att den ifrågavarande begränsningen av avdragsrätten strider mot de till grund för förmögenhetsberäkningen i övrigt gällande principerna.

Stadgandet överensstämmer i sak med ett av inkomstskattesakkunniga framlagt förslag. Till stöd för förslaget anförde de sakkunniga (sid. 122): »Ehuru den, såsom det vill synas, självklara rätten att vid förmögenhetsupp-skattningen åtnjuta avdrag för skuld för utskylder, som den skattskyldige har att erlagga på grund därav, att han under beskattningsåret eller tidigare åtnjutit inkomst och haft förmögenhet, i princip är erkänd av praxis, har en viss osäkerhet yppat sig i fråga om den omfattning, i vilken denna avdragsrätt kunde göras gällande. Med anledning härav föreslå de sakkunniga nu en uttrycklig bestämmelse härom. Givetvis kan med behållen förmögenhet icke förstås mera än vad som motsvarar överskott av tillgångar utöver skulder. Skuld för utskylder föreligger strängt taget i och med det, att den skattskyldige åtnjutit inkomst eller haft förmögenhet, som är underkastad beskattning. Att denna skuld icke är förfallen, är utan betydelse för dess förefintlighet. Det skulle dock vid beräkningen av skuldavdragen för utskylder medföra mycket stora svårigheter, om såsom skuld finge avdragas de skatter, som belöpa på den under beskattningsåret åtnjutna inkomsten och den vid beskattningsårets slut ägda förmögenheten och som alltså skolat utgå på grund av den blivande taxeringen under taxeringsåret. De sakkunniga anse därför, att avdrag icke bör vara medgivet för utskylder, som skola utgå

på grund av taxering under taxeringsåret. — Jämväl vid beräkningen av de kommunala utskylder, som skola utgå på grund av taxering under beskattningsåret, kunna i viss mån uppstå svårigheter, — men dessa svårigheter kunna jämförelsevis lätt övervinnas genom härpå riktade bestämmelser.»

Det är således här fråga om en självklar avdragsrätt, vilken uteslutande på grund av vissa taxeringstekniska svårigheter blivit den skattskyldige förvägrad. Ehuru enahanda tekniska svårigheter föreligga vid bestämmande av underlaget för arvsbeskattningen, hava de emellertid icke vid sistnämnda beskattning ansetts vara av sådan betydelse, att de föranlett frångående av de materiellt riktiga principerna vid förmögenhetsbeskattningen. I den av hovrättspresidenten Birger Ekeberg m. fl. utarbetade kommentaren till lag om boutredning och arvskifte uttalas (sid. 202): »Bland skulderna upptaga oguldna skatter till stat och kommun, vilka belöpa på tiden före dödsfallet, oberoende av skatternas förfallotid och huruvida de hunnit påföras den avlidne. Till den del skattens storlek ännu ej fastställts, får den upptagas med approximativt belopp.»

Vid tiden för antagandet av ifrågavarande stadgande i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt drabbades förmögenheten endast av den beskattning, som ägde rum därigenom, att en sextiondel av den skattepliktiga förmögenheten inräknades i det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet, och de procentsatser, efter vilka de statliga utskylderna då beräknades komma att utgå, voro väsentligt lägre än de som gälla för närvarande och vilka måste befaras bliva under lång tid bestående eller t. o. m. ytterligare höjda. På grund härav kunde avdragsrättens ovanberörda begränsning antagas medföra allenast en jämförelsevis obetydlig ökning av den skattebörda, som komme att drabba de skattepliktiga förmögenheterna, och de taxeringstekniska svårigheterna tillmättes därför avgörande betydelse.

Dessa skäl kunna emellertid icke längre med fog åberopas såsom stöd för det nuvarande stadgandets bibehållande. Den oformlighet i lagstiftningen, som den i stadgandet meddelade avdragsregeln innebär, har numera på grund av den skärpta beskattningen erhållit en väsentligt större betydelse för de skattskyldiga än tidigare varit fallet. Ty med nämnda skärpning av beskattningen följer *dels* en ökning av differensen mellan den verkliga och den skattetekniska förmögenheten, *dels ock* en ökad utdebitering på varje i differensen ingående skattekrona.

De svårigheter av taxeringsteknisk natur, som åberopats såsom skäl för avdragsrättens begränsning, synas icke vara av den styrka, att de under nuvarande förhållanden böra tillerkännas avgörande betydelse. Likaväl som avdraget medgives vid arvsbeskattningen bör det kunna beviljas vid den årliga taxeringen. Redan nu föreskrives, att om grunderna för skatternas debitering vid förmögenhetsberäkningens upphörande ännu icke äro bestämda, skatterna må beräknas efter senast fastställda debiteringslängd. Denna föreskrift syftar på de kommunalutskylder, som debiterats å den taxering, som fastställts under beskattningsåret. Stadgandet synes utan olägenhet kunna

utsträckas till att avse även utskylder, som beräknas komma att utgå å de taxeringar, för vilka vederbörande deklaration skall ligga till grund. Att beräkningarna härigenom i någon mån bliva approximativa torde icke med fog kunna åberopas såsom skäl att vägra detta materiellt sett befogade avdrag i dess helhet. Om så anses erforderligt, synes föreskrift kunna lämnas därom, att taxeringsmyndigheterna icke hava skyldighet att vidtaga jämkning av avdraget i sådana fall, då taxeringarna bestämts till allenast oväsentligt högre belopp än i deklarationen angivits. En viss förenkling av taxeringsförfarandet skulle även kunna ernås genom en bestämmelse, att avdraget skall reduceras till närmast lägre hundratal — eventuellt jämna hundratal — kronor.

Att beskattningen — den må gälla inkomst eller förmögenhet — endast drabbar det verkliga skatteunderlaget får allt större betydelse ju större skattestrycket blir. Den nu ifrågavarande begränsningen av avdragsrätten framstår för skattedragarna såsom obefogad och orättvis och är icke ägnad att väcka tilltro till statsmakternas önskan och förmåga att åstadkomma en jämlik och rättvis taxering. Det ligger särskilt under nuvarande förhållanden vikt uppå att denna tilltro icke undergräves, och med god vilja kunna de taxeringstekniska svårigheterna för åstadkommande av en sådan taxering även i nu förevarande avseende bemästras.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i 11 § kungl. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att avdrag vid förmögenhetsberäkningen medgives jämväl för de skatter, som beräknas komma att utgå på den under beskattningsåret åtnjutna inkomsten och den vid beskattningsårets slut ägda förmögenheten.

Stockholm den 23 januari 1940.

Harald Nordenson.

